

Jurriën Wormgoor

Op bezoek bij Harry van Ekert en Cilia van Uffelen

Het is een lange autorit naar het Brabantse dorp Someren, een mooi dorpje dat tegen de Peel aan ligt, nog net onder de rook van Eindhoven, waar Cilia en Harry mij hartelijk verwelkomen. Binnen zitten we al gauw aan de salontafel met een kopje koffie en een plak zelfgebakken cake te praten over hun werk in hun atelier aan huis, H&C Dwarsfluiten, hun werk bij Trevor James te Londen en later bij Verne Q. Powell te Boston, en nog vele andere zaken.

Korte geschiedenis

Hoe hebben Cilia en Harry elkaar leren kennen, en min of meer voor hetzelfde vak gekozen? Dat is een heel verhaal, waarin hun passie blijkt voor het werken met instrumenten, vooral voor de nauwkeurigheid-aspecten die daarbij komen kijken. Harry en Cilia leren elkaar kennen op de vakschool voor goud- en zilversmeden in Schoonhoven. Het lijkt hen leuk om hun stage in het buitenland te volgen, en hun oog valt op Engeland. In 1986 verhuizen ze dan ook naar Londen, waar Cilia als ontwerpster gaat werken bij een grote fabriek van modesieraden, en Harry bij Trevor James / All Flutes Plus. Omdat Trevor James op de stagelijst in Schoonhoven stond was hij er van uitgegaan dat hij bij een goudsmid zou komen te werken, en het is het voor hem een verrassing als hij te horen krijgt dat er met dwarsfluiten gewerkt wordt. Maar na een proefweek blijkt al snel dat dit een hele leuke werkplek is, waar het vak van goudsmid praktisch wordt toegepast in de fluitbouw. Na één jaar haalt hij Cilia, die in de fabriek 45 uur per week moet werken, over om ook bij Trevor James te komen. Na hun stageperiode blijven ze er nog een jaartje. Harry leert van Mike Allen kopstukken maken, en onder leiding van William Simons en Jonathan Landell maakt hij een aanvang met het bouwen van handgemaakte fluiten. In zijn vrije tijd neemt hij klussen aan als de 'retuning' (het verplaatsen van toongaten naar de juiste plek voor een moderne stemming) van oude fluiten als Ate Bonneville en Louis Lot, iets waar men in Nederland zeer terughoudend tegenover staat, maar wat in Engeland vrij veel gebeurt, om deze fluiten een 'tweede leven' te geven. Cilia komt te werken op de reparatieafdeling, waar allerhande fluiten en merken langs komen, en waar ze met het onderhoud, afstellen en polsteren van fluiten te doen krijgt.

Deze werkplek is dan ook een prima springplank om over te stappen naar de fabriek van Verne Q. Powell in Boston (VS). Het is voor Harry en Cilia een hele eer om hier te mogen werken, "het Mekka van de fluitbouw", zoals Harry het zo leuk zegt. Binnen dit bedrijf wordt meer gewerkt met edelmetaal (goud en zilver), wat gezien hun achtergrond voor hen interes-

santer zal zijn. Tot hun verrassing blijkt al snel dat zij sinds de oprichting van het bedrijf door Verne Q. Powell, die zelf goudsmid was, de eerste goudsmeden zijn die hier worden binnengehaald. Er worden op ambachtelijke wijze fluiten gebouwd. Harry en Cilia leren het ambacht van de beste leermeesters op dit gebied. Omdat aan een handgebouwde fluit de hoogste eisen worden gesteld, wordt binnen het bedrijf veel onderzoek gedaan naar nieuwe werkmethoden en nieuwe materialen. In een handgebouwde fluit zit een maand aan arbeidsuren. "We konden hier onze vakkennis als goudsmeden ten volle benutten en ons ambachtelijk vervolmaken en hebben alle facetten van de fluitbouw geleerd", zegt Harry. Toch hebben ze zich binnen het bedrijf nog gespecialiseerd, Harry in het bouwen van mechanieken, Cilia in het polsteren van nieuwe fluiten.

H&C Dwarsfluiten

Na twee schitterende jaren besluiten ze in 1990 toch maar om terug te keren naar Nederland.

Daar zoeken ze een geschikte plek om een zaak op te zetten. De keus valt op Someren, niet alleen omdat Cilia hier haar wortels heeft liggen, maar ook omdat ze het vermoeden hebben hier de meeste kans te maken, aangezien de randstad al voorzien is van reparateurs. In hetzelfde jaar starten ze H&C Dwarsfluiten. Al vanaf het begin lopen de zaken goed. Het devies is: goed werk en vakmanschap zijn de beste reclame. De fluit is een instrument waarvan de afstelling van het mechaniek en de polstering erg nauw luisteren. Netjes en precies kunnen werken met metalen is de belangrijkste eigenschap van een goudsmid. Deze dient, samen met de praktijkervaring die Harry en Cilia hebben opgedaan in Londen en Boston, als uitstekende basis om H&C Dwarsfluiten op te zetten en uit te bouwen. Cilia heeft zich vanaf het begin toegelegd op revisie en onderhoud. Dit zijn tijdrovende klussen, die je met grote nauwkeurigheid en precisie moet uitvoeren. Harry houdt zich het meest bezig met alles wat met het mechaniek van doen heeft. Het leukste vindt hij het aanpassen van fluiten naar specifieke wensen en het repareren van beschadigde mechanieken. "Bij een fluit waar iemand op is gaan zitten of die tussen de deur heeft gezeten kan ik mij helemaal uitleven en al mijn vakkennis toepassen", zegt Harry. Maar hij vindt het ook leuk om een fluit ergonomisch aan te passen en deze daardoor beter bespeelbaar te maken.

Al snel nadat Harry en Cilia de Powell-fabriek in Boston hadden verlaten en met H&C Dwarsfluiten waren begonnen, kwam de directeur Steven Wasser met het voorstel om het bouwen van fluiten voor Powell in Nederland voort te zetten. Dit was voor hen een geweldig aanbod, dat ze met beide handen aangrepen. Het assembleren van handgebouwde professionele Powell fluiten doen ze nog tot op de dag van vandaag. Harry vertelt: "Elke maand krijgen we een

aantal fluiten als 'bouwpakket' aangeleverd, die we vervolgens in elkaar zetten. Alle losse kleppen, arm-pjes, heveltjes en asjes van het hele mechaniek worden in elkaar gesoldeerd en pas gemaakt voor de fluit. De techniek van het in elkaar solderen van een mechaniek is een precisiekus. Alles moet perfect op elkaar passen zodat het na het solderen er zo strak uitziet dat het lijkt alsof het uit één stuk is gemaakt. Vervolgens worden de assen met de precisie van een uurwerk op de body gemonteerd zodat het licht en soepel loopt. Als de fluit af is, wordt hij teruggestuurd naar Powell, waar hij helemaal wordt nagekeken en opgepoetst voor de verkoop. Dit werkt voor zowel Powell als voor ons prima. Het duurt één à twee jaar om iemand te leren om fluiten te bouwen. Aangezien Powell zijn eigen mensen inwerkt en hun het vak van instrumentenbouwer leert, is het begrijpelijk dat ons dit aanbod is gedaan."

Als H&C Dwarsfluiten zo'n twee jaar bestaat nemen Harry en Cilia ook het importeurschap voor de Benelux op zich. Harry: "Het is heerlijk om een kwaliteitsmerk te vertegenwoordigen. Je hoeft het niet aan te prijzen, want de kwaliteit is zo goed dat die na een eerste kennismaking zichzelf verkoopt, maar de koper moet dan natuurlijk wel zijn of haar smaak in het merk terugvinden."

Inmiddels bestaat H&C Dwarsfluiten alweer veertien jaar, en de ontwikkelingen staan niet stil. Harry: "Dit jaar gaan we de nieuwe fluit van Nederlandse bodem in ons assortiment opnemen, de 'Anthar-fluit'. Het is een handgebouwde professionele fluit, die wordt gemaakt door Anton Vroom." Volgens

Cilia van Uffelen

Harry heeft Anton zowel de mechanische en bouwtechnische elementen van de fluit als de klankeigenschappen weten te perfectioneren. "Anton is voor advies bij mij geweest. Dit heeft hij veelal tegenover zijn eigen technische inzicht geplaatst en getransformeerd tot een fantastisch stukje handwerk. Het is een prachtige fluit geworden, waar we veel van verwachten. Inmiddels hebben we nu een zilveren en een antharium fluit op voorraad, en we hebben een gouden fluit in bestelling."

"Naast de professionele fluiten verkopen en repareren we ook veel fluiten voor leerlingen van muziekscholen. We voorzien veel muziekscholen uit het hele land van fluiten en van reparatieservice. Wij vinden het belangrijk dat ook deze groep op goede en goed afgestelde instrumenten speelt. Al met al hebben we het aardig druk met het bouwen en reviseren van fluiten."

De invloed van het materiaal

We lunchen met zelfgebakken brood met kaas en eiersalade en een kopje thee, en omdat het mooi weer is maken we daarna met de kinderen een wandeling in de omgeving naar het openluchttheater van Someren. Terwijl de kinderen op hun fietsjes ver voor ons uit rijden praten we onderweg over de aspecten die van invloed zijn op het geluid, het speelgemak en de stemming. Wat voor verschillen zijn er tussen zilveren en gouden fluiten, en wat is de invloed van het metaal op het geluid? Harry: "Als goudsmid leer je de verschillen van metalen door en door kennen. Ieder metaal heeft zo zijn eigen eigenschappen en bewerkingsmogelijkheden. Goud en zilver verschillen wezenlijk van elkaar, en het kan niet anders dan dat dit terug te vinden is in het geluid. Nu, met de nieuwe Anthar-fluit, gemaakt van antharium, een zilvergoudlegering, maar ook met fluiten van alleen zilver of goud is dit verschil in geluid duidelijk te horen. Goud en zilver hebben ieder een eigen spectrum dat een groot deel van het geluid bepaalt. Door deze metalen te legeren krijg je een mengvorm, waardoor het geluid van beide klankkleuren iets mee krijgt." Verder passeren kopstukken, mechanieken, polsters en nog heel wat meer de revue. Toch komt Harry steeds weer op zijn uitgangspunten terug: hoe preciezer je een fluit bouwt, afstelt en polstert, hoe beter deze moet klinken.

Rondleiding door het atelier

Weer thuis bij Harry en Cilia volgt een rondleiding door de werkplaats annex winkel. Het geheel maakt een nette en overzichtelijk indruk. In het voorgedeelte zijn instrumenten en handige zaken voor de fluitist uitgestald; het dient als ontvangstruimte, waar je uitgebreid en op je gemak fluiten kunt uitproberen. In het midden staat een grote tafel met daarop een aantal fluiten en een piccolo die worden gereviseerd. Verder staan er allemaal potjes en bakjes met kleine gereedschappen die bij de revisie, polstering en afstelling van de fluit worden gebruikt. Alles ligt er ordelijk

Harry van Ekert aan het solderen.

bij en heeft een vaste plaats binnen handbereik. De werkplaats bevindt zich in het tweede gedeelte van het atelier en doet veel drukker aan. De grote werkbank staat vol met machines en gereedschappen, die ieder een eigen functie hebben in het fabricageproces. In het midden van de werkbank staan vele body's en voetstukken die nog moeten worden voorzien van een applicatuur, en een enkel kopstuk. Overal staan potjes, bakjes en doosjes met vaak zelfgemaakte gereedschappen. Waar nog wat plaats over is liggen nog allerhande onderdelen van mechanieken. "Hier worden de fluiten in elkaar gezet", zegt Harry trots, en hij laat zien hoe je een klep op maat vijlt en aan een armpje soldeert.

Achteraan bevindt zich nog een rommelhok waar o.a. alle onderdelen en fluiten worden gepolijst. Een vies klusje, alles wordt zwart van het polijstvet en het stof dat er afkomt. Vandaar het aparte hok, dat is voorzien van een afzuiging en een filter. Als Cilia terug moet naar de kinderen praat ik met Harry nog wat na.

Het ambacht

Waarom is Harry na zijn stage bij Trevor James eigenlijk niet teruggegaan naar het vak van goudsmid, waarom is hij als bouwer van fluiten gaan werken? "Nadat ik mijn opleiding tot zilver- en goudsmid had afgerond, merkte ik dat het fysiek kunnen maken van edelmetalen sieraden op zich niet voldoende was; om tot een verkoopbaar product te komen is het ook nodig een fatsoenlijk ontwerp te maken. En daar ontbrak het mij aan, dat ontwerpen. Als ik een bouwtekening of schets voor mij kreeg, van een mooie ring bijvoorbeeld, had ik geen probleem, maar zonder zo'n ontwerp was het resultaat vormtechnisch niet

altijd, laten we zeggen 'oogstrelend'. In de dwarsfluitbouw heb je daar allemaal niet zo mee van doen. Het moet er esthetisch natuurlijk allemaal wel mooi uitzien, maar je hebt er ook te maken met een lang geleden vastgelegde vormgeving. Bij het bouwen van een fluit kan ik me dus ambachtelijk uitleven en een strak afgewerkt mechaniek met de precisie van een uurwerk afleveren." Mijn laatste vraag is, wat voor hem het mooiste van het vak is. Harry antwoordt: "De mooiste beloning in ons vak is als je ziet hoe een fluitist, versmolten met zijn instrument, de mooiste klanken uit zijn fluit tovert en daarmee zichzelf en zijn toehoorders in vervoering brengt, en dat jij dan die fluit gebouwd hebt! Daar doe ik het voor."

In de auto op weg naar huis laat ik in gedachten het een en ander de revue passeren. Een fluitenbouw- en reparatieatelier aan huis hebben is wel een unieke combinatie. En het is heel inspirerend om te zien hoe twee mensen elkaar gevonden hebben, in de leer zijn gegaan bij buitenlandse bouwers en in Nederland een fantastisch bedrijf hebben opgezet. Vooral de precisie en zorgvuldigheid waarmee ze alles aanpakken vond ik heel leerzaam. Het was een leuke en inspirerende dag.

Zie voor meer informatie de website van H&C Dwarsfluiten: www.henc-dwarsfluiten.nl.
Informatie over de 'Anthar-fluit': www.dwarsfluit.nl.
Zie ook FLUIT 2003-3.

~~~~~ e e e d r o o o o ~~~~~